

Bedrijven en belangengroepen, maar ook overheidsinstellingen huren lobbyisten in om in Den Haag hun belangen te behartigen. Hoe invloedrijk zijn zij eigenlijk? Een dag op pad met Dimitri Arpad, lobbyist voor de provincie Noord-Holland.

Het Binnenhof kan niet meer zonder hem

De lobbyist helpt het Kamerlid aan een 'haakje'

Liever geen publiciteit

• De provincie Noord-Holland is er niet blij mee dat dit artikel over hun lobbyist Dimitri Arpad wordt geplaatst. Arpad dacht toestemming te hebben voor het op sleeptouw nemen van een *nrc.next*-redacteur op één van zijn werkdagen. Na lezing van het artikel gaf de afdeling communicatie van de provincie echter geen toestemming voor publicatie.

• Een argument daarvoor was dat Noord-Holland de onderhandelingen met het rijk over de locatie van hoogspanningsmasten niet wilde belemmeren door aandacht ervoor in de krant. We hadden inderdaad vooraf afgesproken dat gevoelige informatie over lopende onderhandelingen uit het artikel kon worden gelaten. Maar nadat de provincie zelf over dit onderwerp de publiciteit zocht, verviel dit argument.

• We besloten om toch te publiceren, omdat we het belangrijk vinden om te laten zien hoe lobbyen werkt. Dit is daar volgens ons een uitgelezen mogelijkheid toe.

Door WILMER HECK en
THALIA VERKADE

In het kantoor van de provincie Noord-Holland, in een statig pand tegenover de Tweede Kamer in Den Haag, maakt Dimitri Arpad zich op voor zijn bezoek aan „de overkant”. Voor het eerst vandaag gaat de stropdas om, want er staat een afspraak met een CDA'er op de agenda. Was het een SP'er geweest dan had Arpad de das misschien op kantoor laten liggen. „Je past je toch een beetje aan je gesprekspartner aan”, zegt de 'adviseur public affairs' voor de provincie Noord-Holland.

Arpad, een vlotte dertiger met donker haar, is lobbyist. Lobbyisten roepen associaties op met schimmige achterkamertjes waarin deals met politici worden gesloten. Gaat het echt zo? Arpad zegt open te zijn over zijn manier van werken en neemt *nrc.next* een dag op sleeptouw.

Als hij het gebouw van de Tweede Kamer binnenstapt, heeft hij in zijn hoofd al een lijstje met namen van Kamerleden die hij nog wil spreken. „Stel dat ik bijvoorbeeld Liesbeth van Tongeren tegenkomen, dan spreek ik haar direct aan.” Van Tongeren is woordvoerder luchtvaart van GroenLinks en rondom Schiphol is altijd wel wat te doen. „Dan vraag ik wat ze nog van me wil weten.” Het hoort bij het halen en brengen van informatie, zoals lobbyisten hun werk graag omschrijven.

Voorlopig komen we niet verder dan de toegangsbalie, waar we moeten wachten op een zoekerspas. Ondertussen zijn Arpads zintuigen alert. Snel kijkt hij achterom. „Oh, ik dacht dat ik Van Tongeren al hoorde.” Het blijkt loos alarm. We nemen de roltrap naar boven en drinken een kop koffie in het Kamerrestaurant. „Je gaat zitten waar een lobbyist zou gaan zitten”, zegt hij. Vanuit een hoek overzien we een groot deel van de ruimte. „Een lobbyist kijkt wie waar loopt, wie met wie praat, hoe de onderlinge verhoudingen in de Kamer zijn.”

Na enige minuten komt CDA-Kamerlid Maarten Haverkamp aangesneld. Zoals gebruikelijk bij CDA'ers onderhoudt Haverkamp nauwe banden met zijn achterban, in zijn geval rond het Noord-Hollandse dorp Nederhorst

den Berg. Haverkamp is dan ook een vaste gesprekspartner van Arpad. De CDA'er wil niet dat *nrc.next* quotes van hem uit het gesprek met de lobbyist in de krant zet. „Dat praat makkelijker hè. Onze Amerikaanse vrienden krijgen ook minder makkelijk afspraken nu”, zegt Haverkamp, verwijzend naar de uitgelekte Amerikaanse diplomatenpost.

Na afloop van zijn ontmoeting met de CDA'er weet Arpad genoeg. Een van de gespreksonwerpen was de „380 kV”, een dossier waar Arpad al een tijd mee rondloopt en dat plotseling actueel is geworden. Haverkamp wil er misschien wel Kamervragen over stellen, maar hij heeft volgens Arpad „een haakje” nodig. Dat kan een verontwaardigd bericht in de media zijn op basis waarvan Haverkamp bij de minister om opheldering vraagt.

Waar gaat het om? Er bestaan vergevorderde plannen voor de aanleg van een serie hoogspanningsmasten in onder meer Noord-Holland, de zogenaamde 'Randstad 380 kV'. De provincie verwachtte dat het Rijk voor een oostelijke route langs Schiphol zou kiezen. Uit ambtelijk overleg is echter gebleken dat Den Haag voor een westelijke route kiest, door Haarlemmermeer-west. Dat is goedkoper. Maar de provincie had op die plek juist 9.000 woningen gepland en is, om het zwak uit te drukken, niet blij.

Op het provinciehuis in Haarlem stelt Arpad 's ochtends aan de verantwoordelijke ambtenaar al voor om de media op te zoeken. Dat doen lobbyisten doorgaans alleen als ze geen andere uitweg meer zien. Arpad: „Als een dossier in de krant komt, weet je nooit precies wat er verder mee gebeurt. Je kunt de regie kwijtraken en het is geen leuke strategie, omdat je de verhoudingen op scherp zet. Maar het lijkt erop dat minister Schultz (Infrastructuur, VVD) en minister Verhagen (Economische Zaken, CDA) de 380 kV overlaten aan hun ambtenaren. Zij hebben ieder verzoek om een goed gesprek tot op heden geweigerd. We hebben geen andere keus dan de publiciteit op te zoeken.”

Het 'haakje' dat Haverkamp nodig lijkt te hebben om in actie te komen, heeft Arpad bevestigd in zijn voornemen. Terwijl we wachten op toestemming van de bodes om plaats te nemen op de publieke tribune denkt Arpad in de Tweede Kamer hardop na over zijn ver-

volgstappen. Hij overweegt om Elco Brinkman (CDA-lijsttrekker voor de Eerste Kamer) te vragen in een kranteninterview zijn verontwaardiging over de kabinetsplannen uit te spreken. Brinkman vervult tientallen bestuurlijke functies, waaronder die van voorzitter van Bouwend Nederland en ambassadeur van Randstad Urgent, een programma om de concurrentiekracht van de Randstad te versterken. Op basis daarvan kan CDA-Kamerlid Haverkamp aan CDA-minister Verhagen vragen om de plannen voor de hoogspanningsverbinding te wijzigen.

Wat zullen Schultz en Verhagen van deze handelswijze vinden als ze erover lezen in *nrc.next*? Arpad: „Het zijn beiden ervaren bewindslieden. Voor een camera zullen ze waarschijnlijk zeggen dat ze het erg vinden dat het zo wordt ingestoken, maar in werkelijkheid weten zij ook wel dat het zo werkt. Het lijkt me dus geen probleem.”

Een week later blijkt Brinkman nog niet te zijn ingeschakeld. „Inmiddels is er toch een opening gekomen. Er is een bestuurlijk overleg toegezegd. Daarom sturen we alleen een persbericht waarin onze gedeputeerde Laila Driessen haar ongerustheid uitsprekt richting VVD-minister Schultz. Zo laten we zien dat we ook echt iets verwachten van dat overleg. Opschalen kan altijd nog”, zegt Arpad.

Uiteindelijk stelt Kamerlid Haverkamp van het CDA zijn vragen op basis van berichten in het *Witte Weekblad* uit Hoofddorp en het *Nieuwsblad Haarlemmermeer*. Om de druk op Den Haag verder op te voeren, besluit de provincie later alsnog om ‘op te schalen’. De afdeling communicatie van de provincie belt met *NRC Handelsblad*. De economieredactie vond het onderwerp, dat al langer speelde, interessant en besloot er een artikel aan te wijden. Gedeputeerde Driessen komt daarin aan het woord. ‘Niemand wil

kabel in de buurt hebben’, luidt de kop. De indirecte boodschap aan het Rijk: ‘Wij leggen ons niet neer bij dit besluit en zijn bereid om het in de publiciteit uit te vechten.’ Het artikel eindigt met de aankondiging dat Driessen op 11 maart een overleg heeft met minister Verhagen van Economische Zaken. Die beslist uiteindelijk waar de leiding komt.

In dit politieke machtsspel lijkt Dimitri Arpad als lobbyist een belangrijke rol te spelen. Hij bepaalt mede de strategie van de provincie Noord-Holland, steekt Kamervragen in bij Kamerleden en erkent dat hij ze ook wel eens zelf schrijft. Vindt Arpad dat lobbyisten aan het Binnenhof veel invloed hebben? „Mensen onderschatten de rol die wij spelen en overschatten de invloed die we hebben.”

Wat hij daarmee precies bedoelt? „De toegang tot de politiek is voor iedere belangengroep gelijk. Als een lobbyist een bepaald dossier wint, dan verliest een lobbyist van de tegenpartij. Dus onze rol is groot, maar onze invloed klein.”

Arpad vindt dat hij en zijn collega's een belangrijke bijdrage leveren aan de democratische besluitvorming. „Wij brengen informatie van de relevante partijen die bij een onderwerp betrokken zijn. Een Kamerlid heeft per definitie een informatievervalsrecht, omdat hij maar een kleine staf heeft. Onze bijdrage is van grote waarde voor ze om een goede afweging te kunnen maken.”

Bij heel wat parlementariërs zijn lobbyisten inderdaad graag geziene gasten. „Ik zou helemaal niet zonder kunnen”, zei VVD'er Anouchka van Miltenburg onlangs tijdens een debatavond in het kader van dit project *Hoe Den Haag werkt*.

 Volg het project 'Hoe Den Haag Werkt' via nrcnext.nl/nextfiles

Hoeveel lobbyisten?

• Hoeveel lobbyisten lopen er eigenlijk rond in politiek Den Haag?

Die vraag blijkt niet zo makkelijk te beantwoorden. In tegenstelling tot bij de EU in Brussel of het Amerikaanse Congres in Washington bestaat er voor Haagse lobbyisten geen register. Het is daarom lang niet altijd duidelijk wie er in Den Haag voor welke belangen lobbyt.

• Op de website van de BVPA, de beroepsvereniging voor lobbyisten, staan de namen en functies van ruim 400 leden. **Het gaat hierbij dus alleen om lobbyisten die zich hebben aangemeld.** Dan is het vaak nog onduidelijk of iemand fulltime werkt als lobbyist of dat werk erbij doet.

Lobby of 'public affairs'?

• Public affairs-medewerkers worden vaak lobbyisten genoemd. **Volgens de BVPA is lobbyen slechts een onderdeel van public affairs.** Onder dat laatste verstaat de beroepsvereniging: „Het strategische proces van inspelen op politieke besluitvorming en op veranderingen in de maatschappij en de publieke opinie die van invloed zijn op het functioneren van de eigen organisatie.” Deze wat omslachtige tekst komt van de website van de BVPA.

• **Lobbyen is volgens de organisatie:** „Het geheel van rechtmatige acties dat wordt ondernomen om de (politieke en ambtelijke) besluitvorming te beïnvloeden.”

Overheden onder elkaar

• Niet alleen bedrijven en belangengroepen lobbyen bij de rijksoverheid. **Ook gemeenten en provincies hebben belangenbehartigers in Den Haag rondlopen.** De noordelijke provincies Groningen, Friesland en Drenthe ('het samenwerkingsverband Noord-Nederland') hebben één gezamenlijke lobbyist. Gelderland en Overijssel werken ook samen. Zij hebben twee lobbyisten in Den Haag, van wie er één voor de regio Twente werkt. **Limburg heeft twee mensen rond het Binnenhof, van wie er één ook deels in Brussel zit. Brabant heeft twee parttimers.** De overige provincies hebben er allemaal één, Zeeland was onlangs de laatste met een pion in Den Haag. Ook het Interprovinciaal Overleg, waarin de provincies samenwerken, heeft een eigen lobbyist.

• En dan zijn er nog de gemeenten. **De vier grote steden hebben ieder één lobbyist in Den Haag.** Almere (nu de zevende stad van het land)

heeft groeiambities en heeft daarom één fulltime en één deeltijd lobbyist bij de ministeries en het Binnenhof. Kleinere gemeenten huren soms een lobbykantoor in om hun belangen bij het rijk te behartigen.

Koning Willem-kringen

• **Een andere plek waar lobbyisten elkaar ontmoeten en ervaringen uitwisselen zijn de zogenaamde Koning Willem-kringen.** De Koning Willem I-kring is voor lobbyisten van grote bedrijven. De Koning Willem II-kring voor overheden, ngo's en niet-commerciële belangenorganisaties, de Koning Willem III-kring voor brancheorganisaties en de Koning Willem IV-kring voor jonge lobbyisten in allerlei soorten organisaties.

• **Van iedere kring zijn vermoedelijk enkele tientallen lobbyisten lid.** Precies weten we het niet, omdat we de ledenlijsten niet krijgen. Toelating tot een van de kringen gebeurt op voordracht van twee lobbyisten die al lid zijn. Het lidmaatschap van de Koning Willem-kringen heeft daarom een wat exclusiever karakter dan dat van de BVPA, waar iedere lobbyist, of 'adviseur public affairs' lid kan worden. Volgens enkele leden van de Koning Willem-kringen zijn veel leden ook lid van de BVPA.

Aantal lobbyisten stijgt

• Om een duidelijker beeld te krijgen van **het aantal lobbyisten en de onderverdeling per sector** vroegen we twee deskundigen om schattingen te maken. Zelf maakten we een analyse van de lobbyisten die zich inschreven bij de BVPA.

• Voorzitter **Frans van Drimmelen** van de BVPA schat dat er **in Den Haag zo'n 600 fulltime lobbyisten actief zijn**. Hun aantal is de afgelopen tien jaar volgens hem enorm toegenomen. Rond 2000 waren het

er volgens Van Drimmelen nog maar enkele tientallen. De voorzitter schat dat zo'n 10 procent voor een lobbykantoor werkt en dat de rest in dienst is bij bedrijven, overheden en organisaties.

• **Van het totale aantal lobbyisten behartigt volgens Van Drimmelen 20 procent de belangen van ngo's en niet-commerciële belangenorganisaties** (zoals milieuclubs of de Consumentenbond), 20 procent die van overheden en semi-overheidsinstellingen en 60 procent commerciële belangen (bedrijven en brancheorganisaties van bedrijven).

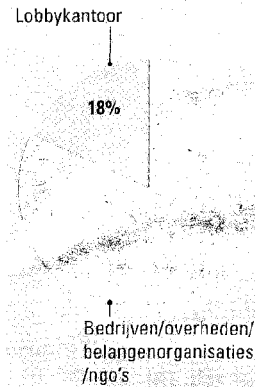
• Emeritus hoogleraar politicologie en lobbydeskundige **Rinus van Schendelen**, mede-oprichter van de Koning Willem-kringen, maakt een andere inschatting. **Hij denkt dat er zo'n 500 fulltime lobbyisten zijn.**

• **Net als Van Drimmelen schat Van Schendelen dat 90 procent in directe dienst is en 10 procent voor lobbykantoren werkt.** Van Schendelen denkt dat 40 procent voor het bedrijfsleven werkt, 40 procent voor overheden en semi-overheidsinstellingen en 20 procent voor ngo's

en niet-commerciële belangenorganisaties.

• **Volgens onze eigen analyse van de BVPA-leden werkt ruim 60 procent voor bedrijven, ruim 31 procent voor overheden en semi-overheidsinstellingen en ruim 8 procent voor ngo's en niet-commerciële belangenorganisaties.** De onderverdeling direct in dienst, of werkzaam voor een lobbykantoor, is volgens deze analyse: 18 procent bij een kantoor en de rest direct in dienst.

Lobbyisten in Den Haag zijn in dienst van:

Lobbyisten in Den Haag werken voor de volgende sectoren:

